

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Over de onafhankelijkheid van het KiM

Notitie

Versie 15 december 2023

Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid | KiM

Over de onafhankelijkheid van het KiM

Het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM) maakt analyses van mobiliteit die doorwerken in het beleid. Als zelfstandig instituut binnen het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) maakt het KiM strategische verkenningen en beleidsanalyses.

De inhoud van de publicaties van het KiM behoeft niet het standpunt van de minister en de staatssecretaris van IenW weer te geven.

Inhoud

1	Inleiding 4
2	De positionering van het KiM 5
2.1	Plek binnen het ministerie van IenW 5
2.2	Protocol 5
2.3	Financiering 5
2.4	Huisvesting 5
3	De onderzoeksprogrammering 6
3.1	Oorsprong van onderzoeksvragen 6
3.2	Opstellen jaarlijks programma 6
4	Uitvoering onderzoeksprojecten en andere activiteiten 7
4.1	Contact tussen het KiM en de beleidsdirecties gedurende het onderzoek 7
4.2	Suggesties vanuit de beleidscontext 8
4.3	Relevante belangen of adviesrelaties van de onderzoeker 8
4.4	Interne borging van onafhankelijkheid en kwaliteit 8
4.5	Externe borging van onafhankelijkheid en kwaliteit 8
4.6	Wetenschappelijke integriteit 9
5	Communicatie over onderzoeksresultaten 10
5.1	Communicatievormen 10
5.2	De besluitvorming over publicatie 10
5.3	Het moment van publicatie 10
5.4	Kennis voor beleid én voor de samenleving 10
	Colofon 12

1 Inleiding

Regelmatig is de onafhankelijkheid van kennisinstellingen onderwerp van maatschappelijke en politieke discussie. Ook het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM) heeft daar mee te maken. In dit document beschrijft het KiM daarom hoe het KiM het begrip onafhankelijkheid opvat en hoe het KiM onafhankelijkheid borgt.

In de visie van het KiM is onafhankelijkheid een pluriform begrip. Het KiM vat onafhankelijkheid, kort samengevat, als volgt op.

- Het KiM is onafhankelijk in de onderzoeksprogrammering. Ook al komen kennisvragen grotendeels van beleid, het KiM bepaalt welke vragen worden beantwoord, op basis van de onderzoekbaarheid, bruikbaarheid en het verwachte handelingsperspectief dat het antwoord aan beleid oplevert. Naast het uitvoeren van onderzoek 'ritsen' wij kennis in lopende beleidsprocessen van IenW met zogenoemde kennis-aan-tafel (KaT) activiteiten door presentaties, gesprekken en kennisbijdragen aan beleidsnota's.
- Het KiM is onafhankelijk in de uitvoering van het onderzoek: het KiM bepaalt methoden, gegevensverzameling, analysemethoden, te gebruiken literatuur.
- Het KiM is onafhankelijk in de communicatie over onderzoeksresultaten: Het KiM publiceert alle resultaten van onderzoeksprojecten.

In de paragrafen 2 tot en met 5 wordt dit verder uitgewerkt.

Onafhankelijkheid is volgens het KiM geen doel op zich. Het is uiteraard van groot belang dat wetenschappelijk onderzoek kan worden uitgevoerd zonder dat de resultaten beïnvloed worden door de mening van bijvoorbeeld belangengroepen, politieke partijen en beleidsafdelingen van departementen. Uitvoering van onderzoek zonder enige vorm van dialoog met deze groepen kan echter leiden tot uitkomsten die geheel los staan van de context van maatschappelijke ontwikkelingen en de beleidsmatige en politieke realiteit, wat de waarde van de uitkomsten beperkt en de landing van de uitkomsten bemoeilijkt. Een productieve dialoog tussen onderzoekers, beleidsmakers, belangenorganisaties en politici, waarbij eenieder niet buiten de grenzen van zijn of haar eigen rol treedt, acht het KiM daarom van groot belang.

In dit document beschrijft het KiM hoe het KiM onafhankelijkheid interpreteert, hoe die onafhankelijkheid geregeld is, en hoe het KiM in de praktijk van alledag omgaat met dilemma's rond onafhankelijkheid. Concreet gaat het KiM in dit document in op:

- de positionering van het KiM (paragraaf 2)
- de onderzoeksprogrammering (paragraaf 3)
- de uitvoering van onderzoeksprojecten en andere activiteiten (paragraaf 4)
- de communicatie over onderzoeksresultaten (paragraaf 5)

2 De positionering van het KiM

2.1 Plek binnen het ministerie van IenW

Het KiM is een onafhankelijke eenheid binnen het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW). De secretaris-generaal van IenW vervult de eigenaarsrol ten aanzien van het KiM.

2.2 Protocol

De positie van het KiM is geregeld in een protocol dat is gepubliceerd in de Staatscourant. Staatscourant 2011, 23872 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen (officielebekendmakingen.nl). Het KiM is onderdeel van het instellingsbesluit van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Met het protocol wordt geborgd dat het KiM onafhankelijke en wetenschappelijke verantwoorde analyses kan uitvoeren en daarover kan publiceren. De wijze waarop het KiM zijn taken uitvoert en de wijze waarop het daarbij samenwerkt met de andere onderdelen van IenW vereisen goede afspraken waarbij de respectievelijke beleids- en beheersverantwoordelijkheden duidelijk zijn aangegeven. Het protocol voorziet daarin. Voorts schetst het protocol de kaders voor de samenwerking tussen het KiM en de planbureaus. Ook de relatie met de Tweede Kamer wordt beschreven. (Protocol I, 2)

Een belangrijk doel van het protocol is het voorkómen van belangenverstremgeling. In het protocol is onder meer het volgende vastgelegd: "De minister en zijn ambtenaren respecteren de uitkomsten van de door het KiM uitgevoerde onderzoeken. Zij verstrekken geen dienstopdrachten aan het KiM om formuleringen, uitkomsten, onderzoeksmethoden of veronderstellingen te veranderen." (protocol IV, 1). Bovendien is opgenomen in het protocol dat de inhoud van de publicaties van het KiM niet het standpunt van de minister van IenW behoeft weer te geven (protocol IV, 3). In het protocol zijn ook de financiering, de onderzoeksprogrammering en de communicatie geregeld (zie verderop in dit document).

2.3 Financiering

Bij de oprichting van het KiM is er bewust voor gekozen dat het KiM binnen de begroting van IenW een eigen personeels- en materieel budget heeft, evenals een eigen budget voor uit te besteden onderzoek, kennisontwikkeling en communicatie, en dat het KiM dus niet per project wordt gefinancierd. Er is dus uitsluitend sprake van 'basisfinanciering'. Dit bevordert de onafhankelijkheid van het KiM, omdat het KiM voor de uitvoering van haar taken niet afhankelijk is van de jaarlijkse budgetverdeling tussen en binnen de beleidsdirecties (voor vraag/aanbodsturing, zie (3)). Ook van aanvullende projectfinanciering of van cofinanciering is geen sprake.

2.4 Huisvesting

Het KiM is sinds 2017 niet meer gehuisvest in hetzelfde gebouw als de beleidsdirectoraten. Dit was een uitdrukkelijke en door de departementsleiding

gehonoreerde wens van het KiM omdat het Rijkskantoor Rijnstraat 8 niet is ingericht voor het doen van onderzoek en het schrijven van rapporten daarover.

3 De onderzoeksprogrammering

3.1 Oorsprong van onderzoeksvragen

Het onderzoeksprogramma van het KiM wordt hoofdzakelijk ingevuld op basis van de kennisvragen van die beleidsdirectoraten van IenW die betrokken zijn bij de beleidsvorming op het gebied van mobiliteit. Het KiM beschouwt de vraagstelling altijd kritisch (onder andere op voldoende breedte, onderzoekbaarheid en handelingsperspectief voor beleid) en draagt het KiM regelmatig bij aan een scherpe vraagarticulatie. In het algemeen worden de kennisvragen door beleid in 'onpartijdige vorm' gesteld. Als dat niet zo is, herformuleert het KiM de onderzoeksvraag of breidt het KiM het onderzoek op eigen initiatief zodanig uit dat alle relevante aspecten belicht kunnen worden. Het gedeelte van het projectplan dat betrekking heeft op de vraagstelling wordt besproken met de betreffende beleidsdirectie.

Het KiM kan ook op eigen initiatief onderzoeken uitvoeren (protocol III, 6). Deze worden opgenomen in het werkprogramma. Als het KiM een onderzoek op eigen initiatief uitvoert, wordt dit zichtbaar gemaakt in het jaarlijkse programma. Onderzoek op eigen initiatief komt niet vaak voor omdat als het KiM een nog niet gevraagd onderzoek van belang vindt, het KiM de meest betrokken beleidsdirectie(s) vrijwel altijd voor dit onderzoek heeft weten te interesseren, waarna het onderzoek alsnog op verzoek van de beleidsdirectie werd. Gevraagd onderzoek heeft de voorkeur van het KiM, omdat vraagstellers bij de beleidsdirecties de landing van de resultaten van het onderzoek bevordert.

Ook externen (instanties die niet vallen onder het ambtsbereik van de minister van IenW) kunnen het KiM verzoeken om onderzoek te doen (protocol III, 7). Dit geldt ook voor de Tweede Kamer die de minister van IenW kan verzoeken om het KiM onderzoek te laten doen. Deze verzoeken worden afgewogen in samenhang met andere verrichte of nog te verrichten onderzoeksprojecten. De departementsleiding beoordeelt dergelijke verzoeken. Daarbij gelden de volgende criteria:

- het gevraagde onderzoek is een afgeleide van eerder door het KiM verricht onderzoek;
- het gevraagde externe onderzoek vormt een aanvulling op c.q. versterking van door het KiM verricht of nog te verrichten onderzoek;
- extern onderzoek mag niet ten koste gaan van de primaire taakstelling van het KiM;
- de omvang van te verrichten extern onderzoek mag niet meer bedragen dan 10% van het totale KiM-budget.

In de praktijk komt onderzoek voor externen niet tot nauwelijks voor. Door de Tweede Kamer gewenst onderzoek wordt vaak door een van de bewindspersonen van IenW toegezegd en vervolgens in de programmering op verzoek van de betrokken beleidsafdelingen door het KiM opgenomen.

3.2 Opstellen jaarlijks programma

Jaarlijks wordt een programma opgesteld. Hierin worden alle onderzoeksprojecten en de zogenoemde Kennis-aan-Tafel-activiteiten die het KiM uitvoert opgenomen. Kennis-aan-Tafel betreft alle directe inbreng van bestaande kennis in de

beleidsprocessen van IenW. Het programma is flexibel: ook tussentijds kunnen kennisvragen aan het KiM wordt gesteld en dat gebeurt veelvuldig. In overleg tussen de betreffende beleidsdirectie(s) en het KiM vindt dan een herprioritering van projecten plaats.

Input voor het programma vormen zowel de kennisbehoeften van de beleidsdirecties als de kennisvragen die het KiM zelf relevant vindt (bijvoorbeeld omdat het KiM bepaalde ontwikkelingen signaleert die gevolgen hebben voor het mobiliteitssysteem). In gespreksrondes tussen vertegenwoordigers van het KiM en afdelingshoofden, directeuren en management/directieteams van beleidsdirecties worden de ideeën voor onderzoeksprojecten en Kennis-aan-Tafel-projecten verzameld en geprioriteerd. De directeur van het KiM stelt het programma vast, waarna het programma op de website van het KiM wordt gepubliceerd. Het KiM kan een verzoek om een onderzoek te doen weigeren. In de praktijk gebeurt dit alleen als het KiM geen expertise heeft op een bepaald gebied of als het KiM geen mogelijkheden (doorlooptijd, capaciteit) heeft om het onderzoek met de gewenste diepgang uit te voeren.

4 Uitvoering onderzoeksprojecten en andere activiteiten

De wijze waarop het onderzoek wordt uitgevoerd (onderzoeksmethode, auteurs, benodigde data, formulering van de uitkomsten) is de verantwoordelijkheid van het KiM zelf (protocol IV, 1). Kortom: het KiM gaat over de antwoorden op kennisvragen.

4.1 Contact tussen het KiM en de beleidsdirecties gedurende het onderzoek

Tijdens een onderzoek vindt af en toe overleg plaats tussen de projectleider van het onderzoek en de vertegenwoordiger van de beleidsdirectie die met het betreffende beleidsthema is belast.

De KiM projectleider meldt de voortgang van het onderzoek en (tussen)resultaten. De vertegenwoordiger van de beleidsdirectie meldt beleidsmatige en politieke ontwikkelingen die voor de context van het onderzoek relevant zijn. Om dezelfde reden is de directeur van het KiM agenda lid van de Bestuursraad van IenW zodat hij/zij kennis kan nemen van het beleid en de beleidsoverwegingen (protocol III, 3).

Ook krijgt de vertegenwoordiger van de beleidsdirectie de conceptrapportage te zien. Het eindconcept wordt ook aangeboden aan de betreffende DG, zodat de DG in staat is om zich beleidsmatig voor te bereiden op de publicatie van het onderzoek en om, als hij/zij dat nodig acht, tijdig de bewindspersonen te informeren.

Er is geen sprake van begeleidingscommissies met een IenW samenstelling. Wel worden regelmatig vertegenwoordigers van universiteiten, andere onderzoeksinstellingen of planbureaus gevraagd om mee te denken over de aanpak van het onderzoek of om concept resultaten te beoordelen. Dit gebeurt ad hoc of door middel van het instellen van een klankbordgroep. Daarin kunnen ook IenW-ers participeren vanwege hun specifieke expertise of om tegelijkertijd te kunnen informeren over de voortgang van het onderzoek. Met instanties buiten IenW wordt tussentijdse onderzoeksinformatie niet gedeeld, tenzij er sprake is van een verzoek van beleid om de tussentijdse resultaten extern te delen. Of dit gebeurt, is altijd ter beoordeling van het KiM.

4.2 Suggesties vanuit de beleidscontext

Soms vragen de beleidsdirecties om bepaalde formuleringen in concept eindproducten aan te passen, omdat een andere formulering meer aansluit bij de beleidscontext. De beslissing om een formulering te veranderen is te allen tijde aan het KiM. Alleen als er een inhoudelijke of contextuele onjuistheid, onduidelijkheid of omissie wordt geconstateerd, kan het KiM besluiten om een formulering aan te passen. In alle andere gevallen past het KiM formuleringen niet aan. Onderzoekresultaten worden sowieso niet aangepast.

4.3 Relevante belangen of adviesrelaties van de onderzoeker

Indien er sprake is van relevante nevenfuncties van onderzoekers, wordt hiervan bij indiensttreding van de betreffende medewerker, dan wel bij de start van de nevenfunctie, melding gemaakt en worden de eventuele consequenties hiervan tijdens een personeelsgesprek besproken tussen HRM-manager en medewerker en vastgelegd in het personeelsverslag. In uitzonderlijke gevallen neemt een medewerker vanwege een relevante nevenfunctie niet deel aan een projectteam voor een bepaald onderzoek.

4.4 Interne borging van onafhankelijkheid en kwaliteit

Bij het KiM wordt gewerkt in projectteams. Het KiM streeft ernaar dat projectteams als eenheid functioneren, waarbij het hele projectteam verantwoordelijk is voor het gehele eindresultaat en niet louter de afzonderlijke projectteamleden voor hun eigen bijdrage. Dit voorkomt persoonsgebonden vertekeningen en denkfouten. Bovendien vindt bij ieder onderzoeksproject zowel een voorzaagsessie plaats (de bespreking van het concept projectplan) als een doorzaagsessie (bespreking van het concept onderzoeksresultaat). Hieraan nemen niet alleen leden van het projectteam, maar ook andere KiM'ers, inclusief kennislijnmanager(s)¹ en de directeur deelnemen. In een voorzaagsessie wordt kritisch gekeken naar onderzoeksvraag, onderzoeksmethode en -aanpak, en het handelingsperspectief voor beleid. In een doorzaagsessie wordt reactie gegeven op en gediscussieerd over de concept resultaten. Verder beoordelen kennislijnmanager en de directeur de resultaten van alle onderzoeksprojecten in enkele rondes. De resultaten van Kennis-aan-Tafel-activiteiten worden collegiaal getoetst en bovendien ook beoordeeld door de betreffende kennislijnmanager.

4.5 Externe borging van onafhankelijkheid en kwaliteit

Naast de interne kwaliteitsbewaking zoals hiervoor beschreven, worden de concept projectplannen en rapporten ook beoordeeld door een of meer fellows van het KiM. KiM-fellows zijn hoogleraren uit binnen- en buitenland die het KiM aan zich verbonden heeft. Deze zorgen voor de wetenschappelijke versterking van het werk van het KiM. Een belangrijke taak van de fellows is meedenken over projectplannen en conceptpublicaties reviewen. Bij de review toetsen fellows het onderzoek op wetenschappelijke kwaliteit, waar onafhankelijke oordeelsvorming deel van uitmaakt. Daarnaast nodigt het KiM hen uit voor het geven van lezingen en presentaties en voor brainstormen om lopende of startende onderzoeken een extra impuls te geven.

¹ Een kennislijnmanager is een programmamanager die verantwoordelijk is voor een of meer onderzoeksprogramma's of kennislijnen.

Bovendien presenteren KiM'ers hun onderzoeksresultaten op wetenschappelijke congressen en publiceren KiM'ers artikelen in wetenschappelijke tijdschriften. Peer review van ingediende artikelen en papers, draagt ook bij aan de kwaliteitsborging van het werk van het KiM.

In 2023 is een visitatie volgens het SEP protocol van zowel de wetenschappelijke kwaliteit als de beleidsmatige relevantie uitgevoerd. De commissie stelde vast dat het KiM-onderzoek van goede wetenschappelijke kwaliteit is. De onderzoeksconclusies worden degelijk onderbouwd, de methoden duidelijk omschreven, de bronnen helder vermeld. De kwaliteitszorg voor brochures en onderzoeksrapporten is goed op orde. De resultaten van de visitatie en de reactie van het KiM hierop zijn gepubliceerd op onze website: [Evaluatierapport Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid | Publicatie | Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid \(kimnet.nl\)](#)

4.6 Wetenschappelijke integriteit

Bij wetenschappelijke integriteit spelen zowel duidelijke normen of kaders en de onderzoekscultuur op institutioneel niveau als de morele waarden van onderzoekers een rol.

In de Gedragscode Integriteit Rijk is een passage opgenomen over de betrokkenheid bij onafhankelijk onderzoek en (wetenschappelijke) integriteit (par. 4.1.7). Deze gedragscode is zowel voor de beleidsdirecties als de medewerkers van het KiM van toepassing en wordt dus ook door het KiM gevolgd.

Het KiM heeft een klachtenregeling wetenschappelijke integriteit conform de standaarden van het LOWI (Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit). Zie [Klachtenregeling Wetenschappelijke Integriteit KiM | Publicatie | Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid \(kimnet.nl\)](#).

Zowel de directeur als de kennislijnmanagers maken wetenschappelijke integriteit bespreekbaar. Dit gebeurt in bilaterale overleggen, tijdens strategiedagen (bijvoorbeeld door het bespreken van fictieve integriteitscasussen) en in voor- en doorzaagsessies (zie hiervoor). Ook in de projectteams komt wetenschappelijke integriteit regelmatig aan de orde. Bovendien is integriteit een vast onderdeel van het jaarlijkse personeelsgesprek. Indien nodig kunnen medewerkers van het KiM contact opnemen met de vertrouwenspersoon integriteit van IenW.

Speciale aandacht wordt in dit verband besteed aan junior onderzoekers. Junior onderzoekers maken deel uit van projectteams, waarbij ervaren onderzoekers vaak de rol van projectleider hebben. Bovendien heeft iedere junior onderzoeker frequent overleg met zijn of haar HRM-manager. Deze overleggen zijn vooral gericht op persoonlijke ontwikkeling en werkplanning, maar er is ook ruimte voor het bespreken van integriteitskwesties.

5 Communicatie over onderzoeksresultaten

5.1 Communicatievormen

De resultaten van KiM-onderzoeken worden gepubliceerd in de vorm van brochures, achtergrondrapporten, notities, presentaties, factsheets, filmpjes etc. De vorm is afhankelijk van de aard van de onderzoeksresultaten, de doelgroep (vooral de beleidsdirecties van IenW, of juist ook breder dan IenW) en de complexiteit van het onderwerp. Een gedegen onderzoekverantwoording dient sowieso beschikbaar te zijn.

Alle genoemde producten worden ontsloten via de website van het KiM (www.kimnet.nl). Inhoud, vorm en plaats van de publicatie zijn alle de verantwoordelijkheid van het KiM. Voor de communicatie met de media heeft het KiM een detacheringsovereenkomst met een woordvoerder van de directie Communicatie van IenW. De detacheringsovereenkomst legt vast dat de woordvoering over KiM producten onder expliciete verantwoordelijkheid van het KIM plaatsvindt.

5.2 De besluitvorming over publicatie

De directeur en de betreffende kennislijnmanager bepalen of het onderzoek op een zodanig wetenschappelijk verantwoorde manier is uitgevoerd en de resultaten zodanig helder zijn verwoord, dat tot publicatie kan worden overgegaan. Alle resultaten van onderzoeksprojecten worden gepubliceerd. Eventuele producten van Kennis-aan-Tafel-activiteiten hoeven niet gepubliceerd te worden. Het gaat bij Kennis-aan-Tafel immers om interne presentaties en notities, en de beantwoording van ad-hoc vragen.

5.3 Het moment van publicatie

Het tijdstip van publicatie is in beginsel niet later dan 28 dagen na afronding van het onderzoek. In uitzonderlijke gevallen kan hiervan worden afgeweken, bijvoorbeeld als de onderzoeken deel uitmaken van de voorbereiding van een grote beleidsnota, waarbij alle relevante onderzoeksrapporten gelijktijdig met het uitbrengen van de nota worden gepubliceerd (Protocol IV, 2). In de praktijk wordt na afronding van het onderzoek in overleg tussen het KiM en de beleidsdirectie een afspraak gemaakt over de publicatiedatum, die vrijwel altijd binnen de genoemde termijn van 28 dagen ligt.

5.4 Kennis voor beleid én voor de samenleving

De primaire kennisfunctie van het KiM is "Kennis voor beleid". Het KiM heeft ook een belangrijke functie om de kennis op het gebied van mobiliteit te verspreiden in binnen- en buitenland. De resultaten van het werk van het KiM zijn openbaar en worden via de website van het KiM ontsloten. KiM'ers worden als gevolg daarvan uitgenodigd om toelichtingen te geven op hun onderzoek op symposia en bij maatschappelijke organisaties. Ook dragen KiM'ers hun kennis uit op wetenschappelijke congressen en KiM'ers publiceren zij artikelen in vaktijdschriften

Over de onafhankelijkheid van het KiM

en in wetenschappelijke tijdschriften. Het KiM wordt dan ook gezien als een gezaghebbend kennisinstituut op het gebied van mobiliteit.

Colofon

Dit is een uitgave van het Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM),
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

December 2023

Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM)
Bezuidenhoutseweg 20
2594 AV Den Haag

Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Telefoon : 070 456 1965
Website : www.kimnet.nl
E-mail : info@kimnet.nl

Publicaties van het KiM zijn als PDF te downloaden van onze website www.kimnet.nl
of aan te vragen bij het KiM (via info@kimnet.nl).

Delen uit deze publicatie mogen worden overgenomen op voorwaarde van
bronvermelding: Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid (KiM).